

מזון והזנה – מה חוקרים?

עופר קרול, אגף לבעלי חיים, ש.ה.מ. – אוניברסיטת בנגור, וילס, בריטניה

איכות המזון הגס לפרות חלב

ק"ג חמ"ש (4% שומן). לעומת זאת מנה של שחת בפריחה מלאה ובתוספת של 9 ק"ג תערובת הניבה חלב בכמות של 15.9 ק"ג חמ"ש (4% שומן) בלבד, בצריכת מזון של כלל המנה בכמות 19.8 ק"ג חומר יבש ביחסי מ"ג:מ"מ 45:55.

מקובל שניתן לשפר איכותו של מזון גס על ידי שימוש בטכניקה של הקמלה במקרה של תחמיץ, אבל נראה שההקמלה לא תתרום לשיפור במבצעי הפרות אם היא לא תלווה בשינוי במועד הקציר ועל ידי כך בשינוי בהרכב הכימי של הצמח. כפי שנמסר בעבודה שנעשתה לאחרונה בצפון אירלנד התברר שלא היה הבדל מובהק בתגובת החלב בין שתי קבוצות פרות. הן קיבלו תחמיץ כמזון גס באותו גיל הבשלה, אלא שהתחמיץ אשר בו הואכלה קבוצה אחת עבר תהליך הקמלה ואילו זה שבו הואכלה הקבוצה השנייה הוחמץ ישירות בעת הקציר. נראה לכן שההקמלה היא מיותרת אם ניתן להחמיץ את הירק ישירות והיא רבת ערך כאשר בלעדיה הצמח (וביחוד הצמח הצעיר שהוא ערובה למספוא איכותי) לא יוכל להחמיץ כדבעי.

ספרות:

1. Steen, R.W.J., Gordon, F.J., Anim Prod 1980, 30, 341-354.
2. Vinet, C. Boucard, R., St Laurent, G.J. (1980) Can J Anim Sci, 60, 511-521

שיטת הזנת פרות חלב בישראל עברה מספר תהליכים אופייניים בשנות קיום הרפת המודרנית בארץ. בשנות ה-50 עוד יכולנו לראות פרות יוצאות למרעה הפתוח לחפש מזון, מאוחר יותר קצרנו כמויות עצומות של ירק תלתן ובמשך הזמן הפכנו להיות הראשונים בעולם בצריכת תערובת מזון מרוכז על ידי הפרות.

כיום רבים מאתנו וכן רבים בעולם מבינים שקידום נוסף בייצור החלב תוך שיפור נצילות המזון לא יבוא על ידי הגברה נוספת של שימוש במזון מרוכז אלא על ידי שיפור איכות המזון הגס, דבר שיגביר צריכת מזון. נצילות המזון תשפר את איכות החלב ותתרום גם לשיפור מצב הבריאות והעמידות של הפרה גבוהה התנובה הרגישה לכל שינוי והכבדה.

כולנו יודעים שהקדמת מועד הקציר של צמחי מספוא תתרום לשיפור איכותם, אבל תמיד מוכיחים לנו כלכלית כי אולי כדאי ליצר מספוא באיכות מעט נמוכה יותר ולהגדיל על ידי כך את היבול ובדרך זו גם את ריווחיות הייצור.

בעבודה שנעשתה לא מזמן בקנדה נמסר על השוואה בין שחת דגן בשלב הוצאת מכבדים לבין שחת דגן בפריחה מלאה, ונמצא שמנה אשר הכילה שחת כמזון יחיד הואכלה בכמות של 15.1 ק"ג חומר יבש ע"י הפרות, גרמה לכך שהפרות ייצרו בממוצע תגובת חלב של 16.7

השפעת הוספת מים לשחת פספלוס על צריכת המזון על ידי כבשים

(מתוך עבודה באוניברסיטה של סידני, אוסטרליה, ע"י Jane Leibholz, אשר עוד לא פורסמה)

תוספת מים עם או בלי אוראה על צריכת המזון. צאן מבוגר במשקל של 40 ק"ג חולק לקבוצות ל-7 טיפולי ניסוי כאשר בכלם הוגשה השחת באופן חופשי, מעורבת עם תרכיז מינרלים מתאים.

שחת פספלוס בעלת ערך מזוני נמוך מהווה מקור מזון עיקרי לצאן באוסטרליה. גורמים רבים משפיעים על צריכת השחת על ידי הצאן ואלה הם, בין השאר, שיעור התאית הגדול, רמה נמוכה של חלבון וכד'. בניסוי נבחנה השפעת

7 הטיפולים היו כדלהלן:

הטיפול	צורת השחת	הוספת מים	הוספת אוראה	צריכת מזון בח"י, גרם
1	קצוצה	-	-	764
2	קצוצה	למנה	-	913
3	קצוצה	-	+	852
4	קצוצה	למנה	+	1,029
5	קצוצה	לכרס	+	850
6	ארוכה	-	-	667
7	ארוכה	למנה	-	721

לסיכום מצביעה המחברת על כך שצריכת שחת מאיכות נמוכה ובינונית עשויה לעלות באמצעות הרטבה.

להערכת י ניתן להקיש מעבודה זו על התנאים השוררים בארץ, אף בהזנת בקר, כאשר המנות המקובלות מכילות שיעור גדול של מזון מרוכז ושחת, ואילו רק מעט יחסית ירק ותחמיצים, ומכך מתקבלות מנות עתירות חומר יבש בשיעור של כ-80%. כנראה שהרטבת מנות אלו להורדה עד לשיעור של 60%-70% חומר יבש, תשפר את צריכת המזון ומבצעי הפרות. מאידך כאשר מאביסים מנות עתירות תחמיץ, ירק, מי גבינה וכדומה יתכן והמנות תהיינה "רטובות" מדי ואז יהיה צורך למצוא דרך להעלות את שיעור החומר היבש. דבר זה נראה כבעיה באירופה כאשר מאביסים מנות עתירות תחמיץ המכיל כ-25% חומר יבש ומנה קטנה יחסית (9-10 ק"ג) של תערובת במנה, בהשוואה לשיעור התערובת המקובל אצלנו.

בטיפולים 1-5 השחת היתה מקוצצת, האורך הממוצע היה 2 ס"מ (כאשר התחום 0.1 ס"מ-5.0 ס"מ).

הטיפולים בהם הוספה אוראה נעשו על ידי ריסוס האוראה על השחת בכמות של 20 גרם אוראה לק"ג שחת.

בטיפולים בהם הוספו מים, היה זה בשיעור כפול משיעור השחת (משקל מים: שחת), מכאן שתכולת החומר היבש בשחת הרטובה שהואבסה היתה 40%-50%. בטיפול 5 המים הוספו ישירות לכרס ולא עורבבו קודם לכן עם המזון.

הניסוי נערך בתקופות בנות 21 יום וכל כבש עבר את כל הטיפולים. צריכת המזון נמדדה ב-7 הימים האחרונים לכל תקופה.

התוצאות כפי שסוכמו על ידי המחברת היו כדלהלן:

1. הוספת אוראה לשחת קצוצה שיפרה את צריכת המזון ב-11.5%. מגמה דומה לזו נמצאה בעבודות אחרות שעסקו בתוספת אוראה לקש; 2. הוספת מים לשחת קצוצה שיפרה את צריכת המזון ב-19.5%;

3. הוספת מים לשחת קצוצה עם אוראה שיפרה את צריכת המזון ב-20%.

גם עבודות אחרות שאותן מצטטת המחברת מצביעות על שיפור בצריכת קש קצוץ שהוספו לו מים, בשיעור ממוצע של 8.4%. עבודות נוספות מצביעות על השפעה חיובית של הרטבה כאשר איכות השחת ירדה או השחת קצוצה. מאידך לא היתה כל השפעה להרטבה כאשר הוגשה לכבשים שחת אספסת מעולה.

טיפול טלפיים לעדרי החלב

טיפול לפרים בעדרי הבשר

תספורות עטינים ומספרים
תספורות גוף שלם

נשמח לעמוד לשרותכם

"טל"

טיפולים לבקר בע"מ

רמת-ישי, טל: 935468-04